

Uprchlík: Poslední výstřel Carlese Puigdemonta o nezávislost Katalánska

P politico.eu/article/catalonia-carles-puigdemont-spain-elections-independence-last-shot-at-pulling-it-off

Aitor Hernández-Morales

7 May 2024

Separatistický politik kandiduje na prezidenta ze svého tábora kousek za španělskými hranicemi.

AITOR HERNÁNDEZ-MORALES

v PERPIGNAN, Francie

Ilustrace Michelle Kondrich pro POLITICO

Byl jednou starosta jednoho malého evropského města, který byl vybrán, aby vedl povstání. Když bylo povstání potlačeno, uprchl z království a uchýlil se do blízké říše, i když úřady zadržovaly jeho přátele a spojence.

Po léta žil pod hrozbou vězení, pokud by někdy vkročil do své rodné země. Svůj čas trávil mezi vyslanci z celého kontinentu a pěstoval sny o nezávislosti.

A pak se mu naskytl další šance. Nabídka amnestie. Možnost znovu převzít moc. Shromáždil své příznivce do tábora kousek za královstvím a připravoval se na to, co doufá, bude triumfální návrat.

To je jeden ze způsobů, jak vyprávět podivný příběh Carlese Puigdemonta, muže, který se jako prezident španělského regionu Katalánsko v roce 2017 pokusil vyhlásit nezávislost – ale nakonec skončil v Belgii, hledané Madridem na základě obvinění ze vzpoury, vzpoury a zpronevěry veřejnosti. fondy .

Nyní, ve vývoji připomínajícím dřívější éry evropských machinací, přesunul separatistický vůdce své operace do Perpignanu ve Francii, severně od španělských hranic. Jeho cíl: vyhrát v neděli katalánské regionální volby a stát se znovu prezidentem, potenciálně znovu podnítit hnutí za nezávislost a dále destabilizovat křehkou španělskou politickou scénu .

"Pokud budu zvolen prezidentem, mou prioritou číslo jedna bude znovu sjednotit hnutí za nezávislost, dostat všechny zpět ke stolu a zhodnotit, kde jsme o sedm let později," řekl katalánský vůdce v rozsáhlém rozhovoru. ve své provizorní volební kanceláři v Perpignanu. "Přijdeme na to, jak se posunout vpřed, a nebudeme opakovat stejné chyby, které jsme udělali v roce 2017."

„Chyby“ myslel své rozhodnutí vyhlásit nezávislost Katalánska, ale vyhlášení okamžitě pozastavil. Byl přesvědčen, aby dal Madridu čas na vyjednávání, řekl, ale místo toho španělské úřady zradily jeho gesto dobré víry rozpuštěním regionálního parlamentu, sesazením vůdců hnutí a vysláním policie.

"Tentokrát nedáme Španělsku druhou šanci," řekl Puigdemont. "Budeme připraveni." Budeme mít demokratický, nenásilný plán, jak tento scénář zvládnout.“

Vzhledem k tomu, že je podle průzkumů aktuálně na druhém místě, má Puigdemont reálnou šanci, že se to podaří – i když není jasné, zda a kdy by se mohl vrátit do Barcelony.

Poslední bodnutí za nezávislost Katalánska

Sídlo Puigdemontu v Perpignanu není místem, které křičí „triumfální návrat“. Nachází se v průmyslové čtvrti v jednom z nejchudších měst Francie a je to coworkingové centrum, které sdílí s velkoobchodem s elektronikou, účetní službou a školkou.

A skutečně, nikdo ze dvou tuctů místních obědvajících ve food courtu si zřejmě nevšiml, že jeden z nejslavnějších evropských uprchlíků – v modrém obleku se špendlíkem s emblémem katalánské vlády – přešel místnost, aby si promluvil s POLITICO.

Anonymita separatistického vůdce ve francouzském městě připomíná nízký profil, který měl, když se nečekaně stal prezidentem Katalánska v roce 2016. Strany pro nezávislost získaly ve volbách v regionu vládní většinu, ale nedokázaly se dohodnout, kdo by je měl

vést. Výběr Puigdemonta – tehdejšího starosty Girony, 11. největšího města Katalánska – jako kompromisního kandidáta byl i pro něj překvapením.

Katalánský regionální prezident Carles Puigdemont vede demonstranty na demonstraci proti španělské federální vládě v roce 2017. | Sean Gallup/Getty Images

Podpora nezávislosti rostla a Puigdemont se rychle snažil ji využít. Napětí bylo vysoké ještě předtím, než španělský ústavní soud v roce 2010 zrušil zákon, který Katalánsku, jednomu z nejbohatších španělských regionů, udělil určitou autonomii nad jeho financemi. Madrid byl vnímán jako vzdálený, zkorumpovaný prosazovatel úsporných opatření.

Puigdemont sleduje touhu Katalánska po nezávislosti do roku 1714, kdy se region postavil na stranu poražených ve válce o španělské dědictví a byl zbaven starověkých výsad a autonomních institucí. "Tak či onak, každá generace Katalánců prošla rebelskou vlnou, vědomím, že jsme byli násilně nuceni do stavu, který není náš," řekl.

K jeho vlastnímu probuzení došlo během jeho působení na katolické internátní škole v ubývajících letech diktatury Francisca Franca, která se snažila potlačit katalánský jazyk a identitu. "Donutili by mě napsat své jméno v kastilštině - Carlos, ne Carles," řekl. "A když jsem se podíval na své identifikační doklady, byl jsem konfrontován s identitou, která nebyla moje vlastní."

Poté, co Franco zemřel, Katalánci mohli svobodně oslavovat svůj jazyk a kulturu. Vztah s Madridem ale zůstal neklidný. "Znovu a znovu jsme se snažili dosáhnout politických dohod se španělským státem, abychom dosáhli spravedlivějšího zacházení a respektu," řekl. "A všechny tyto pokusy selhaly."

Jedinou zbývající cestou, dodal, je „stát se nezávislým státem“.

Puigdemontovo bodnutí v revoluci neskončilo dobře. V říjnu 2017 uspořádala jeho vláda referendum o nezávislosti proti nařízení Madridu a španělského ústavního soudu. S kamerami z celého světa, které přinášely svědectví, španělská policie vtrhla do volebních středisek a třímala obušky proti volebním pracovníkům a voličům, kteří se pokoušeli odevzdat svůj hlas.

Možná není překvapením, že volební účast byla nízká; hlasovací lístky odevzdala méně než polovina obyvatel kraje. Ale organizátoři přesto prohlásili vítězství a oznámili, že 90 procent hlasujících bylo pro odtržení od Španělska.

O dvacet šest dní později vyhlásil Puigdemont nezávislost během projevu v regionálním parlamentu. Pak ale deklaraci okamžitě pozastavil – krok, o kterém řekl, že mu poradili přední političtí představitelé doma i v zahraničí, kteří ho ujistili, že Madrid je připraven jednat. Spíše než navrhnout rozhovory však španělské úřady požadovaly mimořádné pravomoci, rozpustily katalánskou vládu a nařídily zatčení jejích vůdců.

„Ti z nás, kteří jsme se zavázali k nezávislosti Katalánska, jsme se na úrovni země smířili s tím, že bychom mohli být za své činy uvězněni, a byli jsme připraveni zaplatit tuto cenu,“ řekla ekonomka Elisenda Paluzie, bývalá prezidentka Katalánska. Katalánské národní shromáždění, nejvýznamnější místní organizace prosazující nezávislost.

Když ale španělské úřady zahájily tvrdý zásah, političtí vůdci regionu – včetně Puigdemonta – byli zřejmě zaskočeni.

"Byli v šoku," dodala Paluzie. "V memoárech někteří z nich později psali z vězení, mnozí přiznali, že nikdy neočekávali, že budou uvězněni, že o této možnosti až do té doby nikdy ani neuvažovali."

Puigdemontovi se podařilo uniknout dopadení díky tipu od sympatického krajského policisty. Na zadním sedadle auta s tónovanými skly byl vůdce separatistů vyhnán ze svého domu v Gironě a poté, co změnil vozidla, byl převezen přes hranici do Francie – jen o vlásek se vyhnul zátarase, kterou španělské úřady vytvořily na přechodu několik minut poté, co prošel. .

Kenzo Tribouillard/AFP přes Getty Images

V průběhu noci Puigdemont urazil 1300 kilometrů a v polovině dopoledne dorazil do Bruselu , kde měl strávit dalších sedm let. Zpátky v Madridu jeho političtí nepřátelé šířili lživou historku , že katalánský vůdce uprchl ponižujícím způsobem, nacpaný v kufru svého auta.

Puigdemontovy roky útěku

Puigdemont možná v Perpignanu neotočí hlavu, ale ve Španělsku je jen málo lidí, kteří nevědí, kdo to je. Od té doby, co se stal prezidentem, je katalánský vůdce na předních stranách a na televizních obrazovkách stálicí. Často ho napodobují špičkoví komici a samozřejmě nechybí ani caganer – figurka na defekaci, kterou Katalánci tradičně zahrnují do betlémů – politika. Ještě nedávno mu ale hrozilo, že upadne do irelevance.

Puigdemont svůj odchod ze Španělska zdůvodňuje snahou ochránit úřad prezidenta Generalitat , pod kterým je katalánská vláda známá již více než 700 let. "Jsem 130. zástupcem linie, která sahá až do

roku 1359 ," řekl.

V úvahách o letech, kdy byl na útěku, uvedl dva své předchůdce, kteří čelili podobným výzvám: Lluís Companys a Josep Tarradellas.

První uprchl do Francie po skončení španělské občanské války, ale nakonec byl zajat gestapem a předán Francovi, který ho nařídil zastřelit v příkopu barcelonského hradu Montjuïc.

Druhý vedl katalánskou exilovou vládu a udržoval vzpomínku na generalitu živou po celou dobu Francova režimu. Po diktátorově smrti se triumfálně vrátil do Katalánska. Tisíce lidí ho povzbudilo , když převzal kontrolu nad obnovenou regionální vládou v nově demokratickém Španělsku.

"Nešel jsem do exilu, abych se chránil," řekl Puigdemont. "Šel jsem chránit instituci, nad kterou mám dočasnou péči a kterou mám povinnost zachovat."

A přesto, i když Puigdemont zůstal v cizině, domácí události postupovaly dál. Po nuceném rozpuštění svého parlamentu Katalánsko uspořádalo nové volby , které vedly k tomu, že se prezidentem regionu stal Quim Torra , další zastávce nezávislosti. Následující rok vůdce socialistů Pedro Sánchez sesadil Puigdemontova konzervativního nepřítele Mariana Rajoye z funkce španělského premiéra a přijal mírnější přístup k regionu.

Puigdemont, kterému bylo v Belgii poskytnuto bezpečné útočiště , v roce 2019 usiloval o křeslo v Evropském parlamentu a uspěl ve zvolení . Ve vesnici Waterloo, předměstí Bruselu plného zeleně, pokřtil sesazený prezident svůj dům z červených cihel „ Dům republiky “, čímž se stal hlavním sídlem separatistického úsilí v zahraničí.

Jeho snaha o nezávislost však byla stále osamělejší: Členové jeho kabinetu, kteří ho zpočátku sledovali v zahraničí, se vrátili do Španělska a podřídili se úřadům, přičemž mnozí dostali mnohaleté

tresty za svou roli v hlasování o sebeurčení.

Madrid zůstal odhodlaný podobně vidět Puigdemonta za mřížemi a opakovaně se ho pokoušel vydat , ale nepodařilo se mu to – toto úsilí, o kterém se politik domnívá, paradoxně prospělo jeho věci. Každá odmítnutá nabídka odtáhnout ho zpět do Španělska zdůraznila jeho neobvyklý status evropského politika pronásledovaného v Evropské unii a přivedla více pozornosti k širšímu separatistickému hnutí.

Puigdemont ale uznal, že jeho boj si vyžádal osobní náklady. Trvalý zatykač mu zabránil zúčastnit se pohřbu svého otce v roce 2019 nebo být po boku své matky, když minulý týden zemřela . Hrozba uvěznění ho také přiměla promeškat formativní roky svých dvou dcer.

Emmanuel Dunand/AFP přes Getty Images

"Moje nejstarší dceři bylo deset, když jsem odešel do exilu, a teď je jí skoro 17," řekl. "Bylo těžké vidět ji růst na dálku, aby nebyla neustále přítomná během klíčového období jejího života."

"Vedíme si videohovor každý den a ona přijíždí o víkendech do Belgie," dodal. "Ale když se doma dějí věci, když ona spadne z kola a volá ti s pláčem... Pro otce je velmi těžké, aby nemohl svou dceru osobně utěšit."

Amnestie nebo nové volby

V Katalánsku v posledních několika letech vzduch pomalu prosakuje ze snahy o nezávislost.

Xavier Antich, šéf separatistické občanské a kulturní skupiny Òmnium Cultural, uvedl, že madridský zásah měl na hnutí zničující dopad.

"Lidem byl zabaven majetek a domy, byla jim uvalena pokuta do konkurzu nebo byli jinak zničeni odsouzením, které jim znemožňovalo působit ve veřejné správě nebo na univerzitách," řekl. "Jiní zkrachovali a platili za právníky nebo terapeuty, aby léčili stres, který si vyvinuli v důsledku represe."

Podle organizace bylo od roku 2017 přibližně 1460 lidí vystaveno trestnímu nebo správnímu řízení v důsledku jejich napojení na tlak na nezávislost.

"Každý, kdo podporuje nezávislost, zná někoho, kdo byl vyslýchán, obviněn nebo uvězněn," řekl Paluzie z Katalánského národního shromáždění. "Nejaktivnější jsou sami pod drobnohledem úřadů a přestali chodit na protesty, protože pokud je znovu chytí policie, mohou být odvezeni do vězení a nebudou propuštěni."

Je zvláštní, že mnozí věří, že separatistické hnutí bylo také podkopáno smířlivým přístupem k regionu, který zaujal premiér Pedro Sánchez, jehož následné vlády závisely na podpoře regionálních stran. V roce 2021 vůdce socialistů omilostnil separatistické vůdce uvězněné za jejich role v referendu o nezávislosti a navázal pracovní vztahy s Republikánskou levicí Katalánska, separatistickou stranou, která stojí v čele menšinové vlády v regionu.

Vzhledem k tomu, že se nejoddanější separatisté zastrašili a vztahy mezi Madridem a Barcelonou se neustále zlepšovaly, Puigdemont se stále více zdál jako dílek, který již nezapadá do katalánské politické skládačky.

Dynamiku změnilo rozhodnutí Sáncheze uspořádat předčasné volby loni v létě. Když byly spočítány hlasy, rychle se ukázalo, že Španělsko čelí zavěšenému parlamentu. Vzhledem k tomu, že levicový a pravicový blok si zemi úhledně rozdělily, kontrola parlamentu by závisela na sedmi zákonodárcích patřících k Puigdemontově straně Junts.

Najednou byl Puigdemont nejen relevantní, byl to nejdůležitější muž v zemi.

"Scénáře tohoto druhu jsme sledovali roky," řekl. "Věděli jsme, že máme dvě cesty k nezávislosti: Jedna je jednostranná cesta, na kterou máme právo, a druhá je cestou vyjednávání... A tady jsme měli příležitost."

Puigdemontova hlavní podmínka pro podporu Sáncheze byla jednoduchá: chtěl stáhnout všechna obvinění proti všem katalánským separatistům – včetně jeho samotného.

"Byla to buď amnestie, nebo opakování voleb," řekl.

Sánchez neměl jinou možnost, než mu dát, co chtěl.

Cesta před Puigdemontem

Vzhledem k tomu, že návrh zákona o amnestii prošel legislativním procesem – schválila jej dolní komora parlamentu v březnu, ale musí o něm ještě hlasovat Senát – Španělsko bylo plné spekulací o tom, jak a kdy se Puigdemont vrátí, a co se stane, až to udělá.

Antich, šéf Òmnium Cultural, řekl, že věří, že katalánská společnost „jednomyslně“ přijme Puigdemonta s otevřenou náručí a předpověděl, že bude stále schopen hýbat masami.

„Je demokratickou anomálií, že volení představitelé jsou téměř šest let v exilu kvůli obraně základních práv,“ dodal. "Proto budeme hledat jakýkoli právní úskok, se kterým by Španělsko mohlo přijít, aby se pokusilo zastavit jeho návrat."

Současná katalánská politická elita je z blížícího se Puigdemontova návratu domů méně nadšená.

"Všichni budou oslavovat návrat těch, kteří jsou stále v exilu, stejně jako my oslavíme návrat k normálu pro ty, kteří zde zůstali," řekl Meritxell Serret, ministr zahraničí regionu.

Jako ministryně zemědělství za Puigdemonta v roce 2017 také uprchla do Belgie, ale nakonec se rozhodla vrátit se domů v roce 2021. Serret poté, co byl usvědčen z těžkého zločinu neposlušnosti v souvislosti s její rolí v hlasování o nezávislosti, se odvolala proti trestu, který by jí zabránil ve výkonu trestu. rok ve veřejné funkci. Může pokračovat ve vládě, dokud nebude proces ukončen.

"Je tolik lidí, kterým stejně jako mně stále visí nad hlavou soudní proces nebo rozsudek, tolik starostů, městských radních, prostých aktivistů, kteří byli zatčeni za účast na protestním pochodu," řekla. "Jsou to lidé, kteří žijí ve strachu, že budou uvězněni, a kteří si nyní, doufejme, budou moci užívat svobody, kterou považují za samozřejmost."

V nedávném rozhovoru pro POLITICO katalánský prezident Pere Aragonès – který v průzkumech za Puigdemontem zaostává – stručně popsal možné znovuobjevení svého předchůdce jako „osobní rozhodnutí, které budu respektovat“.

„Jako prezident Katalánska oslavuji každou situaci, ve které mohou lidé získat zpět svá práva a svobody, a proto mají uznání a úctu, kterou si zaslouží,“ řekl.

Očekává se, že zákon o amnestii dostane konečnou zelenou od zákonodárců v Madridu na konci května, těsně předtím, než katalánský parlament oslaví ustavující zasedání svého příštího funkčního období. Puigdemont slíbil, že pojedě do Barcelony, aby byl přítomen na tomto shromáždění, a doufá, že složí přísahu jako prezident regionu.

Ten výsledek je samozřejmě nejistý. Očekává se, že kandidát socialistů Salvador Illa ve volbách získá největší počet hlasů, ale vzhledem k tomu, že se neočekává, že by si žádná strana zajistila vládnoucí většinu, bude předsednictví určeno podle toho, kdo dokáže získat dostatečnou podporu konkurenčních skupin.

Závod je těsný. Není jasné, zda si separatistické strany v regionu zajistí dostatek křesel k vytvoření vládní většiny, pokud se spojí. I kdyby to udělali, aby se Puigdemont, který je středopravý, vrátil jako šéf Generalitat, musel by přesvědčit levicovou skupinu Republikánská levice Katalánska a lidovou jednotu, aby ho podpořili, jako to udělali v roce 2016.

Puigdemont má jasno v tom, že pokud se mu podaří stát se znovu katalánským prezidentem, nevzdá se svého úsilí o sebeurčení. "Možná nejsme schopni vyhlásit nezávislost právě teď, ale navzdory všemu, co se stalo, navzdory našim rozporům a chybám, stále existují podmínky k tomu, aby se to stalo," řekl.

Pokud místo toho neobnoví prezidentský úřad, Puigdemont řekl, že opustí aktivní politiku a dodal, že má také „právo na odpočinek po těchto velmi těžkých letech“.

"Lidé se mě vždy ptají na jídlo, které jsem vynechal, a často mi nosí chléb nebo fuet [tenkou suchou klobásu] nebo dokonce vodu z Katalánska," řekl.

„Chtěl bych jít na trh a ještě jednou nakoupit v těch stáncích, kde mají zeleninu přivezenou přímo z venkova nebo ryby ulovené toho rána v Palamós, ale nejvíc mi chybí vůně židovské Čtvrtna po dešti,“

dodal. "Je to nehmotný, nehmotný pocit, který je jednou z věcí, které jsou jádrem vašeho pocitu identity."

„Chci se vrátit domů do Girony, užít si svou vlast a být se svou ženou a dcerami,“ řekl. "Chci vést normální život, který mi umožní stát se opět anonymní."